

МОМЧИЛО ПРОДАНОВИЋ

СЕДО
ШТРПЦИ

Бања Лука
1999.

ГРАЂАНСКИ РАТ У БОСНИ 1991-1995.Г

Учесници у рату 1991 - 1995. "ВРС"

У прикупљању података за ову књигу најтеже и најсерије се дошло до података: "Војници Републике Српске у рату 1991-1995" (у даљем тексту ВРС). Чудно, али истинито. Ишло се на то да се у попис ставе и они који су били на ратишту, у првој линији бојишта. Тамо где се могло погинути првог дана када се ту дошло и тога је бивало - два од наших а могло би се провести цио ток рата на првој линији и дочекати завршетак нетакнут повредама. Имали судбине у томе? Занемарено је да ли је неко био на ратишту десет дана, три мјесеца, дуже или краће од тога и напустио војевање, не улазећи у то како га је и ради чега напустио. Узето је као битно да је био колико толико. Нису обухваћени они који су на територији села били ангажовани на патролирање и страже за чување поједињих објеката. Дочим, обухваћени су и они који су били стража у селу па поред тога били и на ратишту једном или више пута.

Који је разлог за тако тешко добијање ових података? Податке би требало да имају институције, Одсјек Министарства одбране и борачка организација и појединци функционери по том питању. На тим функцијама су људи који су током цијelog рата били у ВРС а од тога највише на бојишту. Ова поратна функција њима је, на неки начин, признање за ратне заслуге - то је нормално. Доста људи који су требали, и по свему били обавезни, да непосредно учествују у рату а извукли су се од тога, на разне начине. Дезертери. То је појава која је увијек била, од када је прасе реп искривило, и која ће увијек бити док има ратова. Сада, по завршетку рата, стоји презир и мржња од оних који су цијели ток рата били на бојишту, према онима који су се извукли од тога. Постоји и завидност, а завидност је мржња, оних првих према оним другима од којих је већина провела на раду у иностранству, зарађујући и прикупљајући стаж за инострану пензију. Ови који се љуте кажу: "Радимо на регистрацији бораца према дужини боравка у ВРС сврставамо их у једну од шест категорија. Када то завршимо онда ћemo бити начисто ко је био војник ВРС у рату 1991,

не би
тској.
ера, п
власт
и у Хр
ишли
у Хрв

Ус
за све
има р
За св
почет
на јед
што г
списк
цели
је ре

П
19

- 1 - Б
- 2 - Б
- 3 - Б
- 4 - Б
- 5 - Б
- 6 - В
- 7 - В
- 8 - В
- товч
- 9 - Г
- 10 -
- 11 -
- 12 -
- 13 -
- има
- 14 -
- 15 -
- 16 -
- 17 -
- 18 -

- 1995". На начин на који се то ради то се никад неће знати. Даље кажу: "Након тога тачно ћемо знати који су дезертери и евидентирати ћемо их и озваничити".

Ни то се никад неће знати. Зашто? Прво зато што поменуте институције немају утврђену дефиницију шта је и ко је дезертер у овом конкретном рату. Друго, што је "презир и мржња" усмјерена на погрешну страну, усмјерена је на појединце, потенцијалне дезертере, а не на државне институције. Е, у томе грму лежи зец. Неупоредиво је лакше истресати незадовољство на појединца него на државу. Неко ће рећи "Државе није ни било", ако је тако онда су сва причања сувишна.

Дочим, било је државе, колико толико али било. У чему је држава повезана са овим? У томе што су поједини војни обvezници у другој половини 1992. године, а појединци касније, добили документат у општинском органу да могу отпутовати из Републике Српске, а путовало се једино преко Раче, утолико је лакша контрола над тим могла бити. Како је војни обvezник, у то вријеме, могао добити од власти за војна питања такав документат? То се не зна. Али, зна се да се, бар за сада, подаци о томе могу прибавити, ако не на други начин, онда на овакв како је прикупљан за ратнике ВРС. Друго, држава је опорезивала активно способне у иностранству да плаћају држави допринос, за помоћ рату, 200 ДМ мјесечно, па је интерес био да оних који плаћају до-принос буде што више. Како ускладити то да оних који плаћају допринос буде што више, а да и на ратишту буде што више? Не зна се како то ускладити, можда неко зна, а можда они који су то знали нису хтјели да знају.

Треће, наша је држава успоставила, досад непознато, да поједини војни обvezници, који бораве на простору РС, плаћају мјесечно договорени износ па се воде у евидентији да су у ВРС, а у ствари раде свој посао. У највећем броју бавили су се пословима ратних профитера. Отуда су без тешкоће могли плаћати. Сиротиња то није могла плаћати зато никог од сиротиње нема у тој дружини. Постоје спискови ових под "Треће" па се и о њима може све знати, када би се хтјело знати. И на kraју колико је девизних средстава прикупљено у другој и трећој ставки и где су реализована, да ли то ико зна? Да ли се то може и да ли се смије знати? Ако се не може знати, зашто не може? Где запиње и може ли се одапети? По овим основама може се разговарати о дезертерима.

Написано је у "У РАТУ 1991-1995." а грађански рат у Босни и Херцеговини почeo је у априлу 1992. године. Да

не би било нејасноћа током 1991. године ратује се у Хрватској. Прво жешћи сукоби за Ускрс код Плитвичких Језера, па за Први мај у Боровом Селу, а 26. јуна проусташка власт у Хрватској проглашава отцјепљење од Југославије и у Хрватској почиње отворени рат. Више наших момака ишли су 1991. наравно и касније, као добровољци на бојишта у Хрватску, да помогну тамошњим угроженим Србима.

Усљед поменутих тешкоћа у прикупљању података нису за све прикупљени жељени подаци. Зато у наредном списку има различитости које напомињем, а нису суштински битне. За све погинуле имају жељени подаци и стављени су на почетном списку по азбучном редослиједу. Ружевци и Мусе на једном азбучном списку, код њих има и година рођења, што нема код осталих. Горњани и Мамутовац на једном списку, а сви остали на посљедњем. Сви су спискови једна цјелина са непрекидним редним бројем, а поредани су како је речено да би се лакше пронашли појединци.

*Погинули војници Републике Српске у рату
1992-1995.*

- 1 - Бојановић Мирка Ђоко 1965 - 14.05.93. у Прњавору
- 2 - Бокур Стојке Раде 1942 - 19.06.92. у Дервенти
- 3 - Бокур Раде Жељко 1966 - 19.06.92. у Дервенти
- 4 - Божић Божидара Ненад 1958 - 20.04.92. у Дервенти
- 5 - Будак Страхиње Славко 1972 - 21.07.95. у Подсјелову
- 6 - Васић Славка Pero 1948 - 27.01.93. у Рајловцу
- 7 - Врховац Милана Ранко 1952 - 21.05.97. у Штрпцима
- 8 - Вукајловић Милеве Милорад 1955 - 30.12.93. у Брес-
товчани
- 9 - Гатарић Угљеше Бранко 1960 - 21.08.92. у Марковцу
- 10 - Данчук Богдана Дражен 1973 - 01.01.95. у Буковици
- 11 - Домуз Ђурђа Pero 1949 - 19.11.94. у Подсјелову
- 12 - Југовић Вида Рајко 1952 - 30.12.94. у Бријесници
- 13 - Јусуповић Ђуре Драган 1961 - 20.08.92. у Бос. Лужан-
има
- 14 - Кесер Љубомира Милорад 1957 - 03.09.93. у Лијесници
- 15 - Ковач Васиља Фрањо 1942 - 08.09.92. у Кострешу
- 16 - Лазић Душана Ранко 1958 - 21.07.95. у Подсјелову
- 17 - Марић Раде Станоје 1951 - 22.12.92. у Побрђу
- 18 - Милијаш Војислава Данко 1970 - 04.02.94. у Прњавору

19 - Мусић Угљеше Жељко	1975 - 18.03.94.	у Хаткиним Њивама	46
20 - Паликућа Владимира	Мирослав 1956 - 1993.	у Штрпцима	47
21 - Петрушић Пере	Драгољуб 1973 - 05.07.92.	на Модричи	48
22 - Попадић Саве	Владо 1953 - 08.08.95.	на Озрену	49
23 - Продановић Стanoјe	Милорад 1961 - 08.03.96.	у Другогвићима	50
24 - Продановић Петка	Владимир 1950 - 14.06.92.	у Подновљу	51
25 - Савковић Савана	Милан 1945 - 16.07.92.	у Грахову	52
26 - Савковић Теодора	Живко 1952 - 04.04.94.	у Штрпцима	53
27 - Сопренић Уроша	Ново 1949 - 28.05.95.	у Подсјелову	54
28 - Сопренић Борислава	Божо 1953 - 03.09.93.	у Лијесници	55
29 - Станић Боре	Видомир 1955 - 26.07.93.	у Брчком	56
30 - Старчевић Ђурђа	Зоран 1963 - 10.07.92.	у Оџаку	57
31 - Стокановић Петра	Војислав 1956 - 28.08.92.	у Унки	58
32 - Стокановић Војислава	Жељко 1973 - 28.07.92.	у Бијелом Брду	59
33 - Тривичевић Бошков	Мирослав 1949 - 12.05.92.	у Дервенти	60
34 - Хабијанец Мирослава	Дарко 1972 - 05.11.92.	у Прњавору	61
35 - Хабијанец Августа	Ђуро 1949 - 25.09.92.	у Бос. Броду	62
36 - Чолић Божидара	Жељко 1973 - 14.06.92.	у Подновљу	63
37 - Сегић Младена	Зоран 1970 - 30.06.92.	у Јакешу	64
38 - Сопренић Милана	Винко 1966 - 21.07.95	у Подсјелову	65
		нестао	66

Райници Српске у рату 1991 - 1995.

РУЖЕВЦИ И МУСЕ

39 - Бабић Уроша	Боро, 1965.
40 - Бабић Уроша	Владо, 1968.
41 - Бабић Нове	Предраг, 1973.
42 - Бабић Лазара	Недељко, 1937.
43 - Бабић Недељка	Небојша, 1974.
44 - Бијелић Здравка	Љубо, 1958.
45 - Бијелић Милован	Божо, 1967.

- 46 - Бијелић Бранка Милутин, 1939.
47 - Бијелић Милутина Жељко, 1973.
48 - Бијелић Маринка Владо, 1967.
49 - Божић Бранка Слободан, 1950.
50 - Божић Бранка Божо, 1952.
51 - Брковић Уроша Мирко, 1961.
52 - Брковић Уроша Љубо, 1970.
53 - Бурић Душана Рајко, 1946.
54 - Бурић Душана Милорад, 1953.
55 - Бурић Душана Петар, 1951.
56 - Бурић Немање Жељко, 1968.
57 - Бурић Вељка Свето, 1944.
58 - Бурић Свете Зоран
59 - Видовић Митра Раде, 1944.
60 - Видовић Митра Драган 1952.
61 - Видовић Тривуна Никола, 1948.
62 - Видовић Стојке Жељко, 1970.
63 - Видовић Славка Жељко, 1966.
64 - Видовић Славка Славенко, 1970.
65 - Видовић Љубомира Жарко, 1951.
66 - Видовић Славка Станиша, 1956.
67 - Видовић Славка Станоје, 1964.
68 - Видовић Миодрага Свето, 1969.
69 - Видовић Раде Зоран, 1976.
70 - Вукајловић Луке Бране,
71 - Вукајловић Витомира Радојица,
72 - Вукајловић Станоје Милован, 1956.
73 - Вукајловић Милана Војко, 1964.
74 - Вукајловић Милана Перо, 1950.
75 - Вукајловић Томе Драган, 1963.
76 - Вукајловић Момира Живко, 1957.
77 - Грбић Саве Жарко, 1957.
78 - Грбић Бошка Чедомир, 1964.
79 - Гатарић Станков Миладин, 1973.
80 - Гатарић Станков Мићо, 1968.
81 - Гатарић Станоје Живан, 1960.
82 - Гатарић Стојке Синиша, 1967.
83 - Видовић Станишин Раденко, 1974.

84 - Видовић Станишин Ранко,	1974.	122
85 - Видовић Борин Горан,	1973.	123
86 - Домуз Здравков Славољуб,	1965.	124
87 - Домуз Славков Новак,	1952.	125
88 - Домуз Чедомира Јеленко,	1963.	126
89 - Домуз Раде Десимир,	1965.	127
90 - Домуз Немање Љубиша,	1967.	128
91 - Дугоњић Миливоја Пере,	1955.	129
92 - Дугоњић Немање Славиша,	1974.	130
93 - Живковић Маринка Чедомир,	1943.	131
94 - Живковић Душана Бранислав,	1953.	132
95 - Живковић Славков Славиша,	1976.	133
96 - Живковић Недељков Жељко,	1976.	134
97 - Живковић Душана Војко,	1942.	135
98 - Зец Љубомира Боро,	1969.	136
99 - Зец Саве Пере,	1955.	137
100 - Игњатић Мирка Недељко,	1944.	138
101 - Игњатић Милана Чедо,	1951.	139
102 - Игњатић Милана Горан,	1954.	140
103 - Игњатић Милана Зоран,	1957.	141
104 - Јокић Симеуна Немања,	1946.	142
105 - Јокић Боре Јеленко,	1959.	143
106 - Југовић Миле Љубиша,	1973.	144
107 - Југовић Рајка Љубиша,	1976.	145
108 - Кљечанин Милана Недељко,	1958.	146
109 - Кљечанин Милана Новак,	1961.	147
110 - Кусић Здравка Војко,	1962.	148
111 - Лазић Душана Вјекослав,	1966.	149
112 - Лазић Славка Витомир,	1969.	150
113 - Лазић Славка Љубомир,	1973.	151
114 - Милијаш Пере Љубиша,	1970.	152
115 - Милијаш Анђелка Радомир,	1969.	153
116 - Милијаш Боже Драган,	1968.	154
117 - Милијаш Боже Славољуб,	1973.	155
118 - Милутин Рајков Живко,	1952.	156
119 - Милутин Станков Зоран,	1965.	157
120 - Милутин Боре Јеленко,	1963.	158
121 - Мусић Радин Ранко,	1949.	159

- 122 - Мусић Петров Станиша, 1952.
123 - Мусић Божидара Немања, 1950.
124 - Мусић Јелисије Славиша, 1960.
125 - Мусић Миланов Угљеша, 1944.
126 - Мусић Бошков Pero, 1951.
127 - Прерадовић Душана Витомир, 1960.
128 - Прерадовић Љубин Недељко, 1942.
129 - Прерадовић Љубин Станко, 1945.
130 - Прерадовић Станков Желько, 1972.
131 - Петрушчић Ђуре Мирко, 1946.
132 - Продановић Симеуна Момчило, 1926.
133 - Продановић Чедомира Владо, 1953.
134 - Продановић Уроша Милан, 1950.
135 - Продановић Уроша Љубомир, 1952.
136 - Продановић Уроша Симо, 1956.
137 - Продановић Здравка Желько, 1963.
138 - Продановић Владе Душко, 1966.
139 - Продановић Владе Горан, 1968.
140 - Продановић Миће Желько, 1973.
141 - Продановић Војке Брано, 1975.
142 - Продановић Ђорђе Драго, 1961.
143 - Радишковић Рајка Војко, 1964.
144 - Радуловић Бошков Слободан, 1963.
145 - Радуловић Бошков Ненад, 1971.
146 - Радуловић Славков Неђо, 1967.
147 - Радуловић Анђелков Раденко, 1973.
148 - Савић Стеве Славиша, 1974.
149 - Савковић Стanoјe Душко, 1965.
150 - Савковић Немање Горан, 1973.
151 - Савковић Немање Зоран, 1975.
152 - Савковић Мирка Синиша, 1975.
153 - Секулић Љубише Станко, 1968.
154 - Секулић Љубише Желько, 1972.
155 - Симеунчевић Бошка Брано, 1964.
156 - Симеунчевић Бошка Драган, 1960.
157 - Симеунчевић Живка Драган, 1970.
158 - Станић Бошка Драган, 1969.
159 - Сичановић Станков Владо, 1949.

160 - Сичановић Владин Жељко, 1972.	195
161 - Суботић Душанов Недељко, 1951.	196
162 - Топић Боривоја Синиша, 1969.	197
163 - Топић Боже Брацо, 1965.	198
164 - Чавић Стојке Небојша, 1969.	199
165 - Чавић Љубомира Момчило, 1967.	200
166 - Шикарац Живка Миро, 1968.	201
167 - Шпањић Спасоје Стојко, 1941.	202
168 - Шпањић Остоје Рајко, 1945.	203
169 - Шпањић Остоје Владо,	204
170 - Шпањић Владе Слободан, 1971.	205
171 - Шкорић Томин Станко, 1947.	206
172 - Шкорић Стојана Стјепан, 1945.	207
173 - Шкорић Стјепана Раденко, 1970.	208

ГОРЊАНИ И МАМУТОВАЦ

174 - Аксентић Здравка Миленко	209
175 - Бајић Миланка Слободан	210
176 - Брковић Миланка Младен	211
177 - Брковић Недељка Жарко	212
178 - Брковић Владе Љубиша	213
179 - Брковић Љубе Славко	214
180 - Будак Здравка Милорад	215
181 - Будак Здравка Владо	216
182 - Будак Здравка Петар	217
183 - Бурић Николе Мирослав	218
184 - Бурић Владимира Станиша	219
185 - Васић Живка Ранко	220
186 - Васић Мирка Милутин	221
187 - Врховац Ђорђе Милутин	222
188 - Врховац Станка Вукашин	223
189 - Врховац Вукашина Слободан	224
190 - Врховац Луке Златко	225
191 - Влајић Боре Борко	226
192 - Влајић Боре Бране	227
193 - Влајић Петра Винко	228
194 - Гајанић Бошков Бране	229

- 195 - Гајанић Милутина Славиша
196 - Гатарић Војина Мирко
197 - Гатарић Војина Остоја
198 - Гатарић Милована Свето
199 - Гатарић Боже Славиша
200 - Гатарић Милоша Живко
201 - Гатарић Милша Драган
202 - Гатарић Боре Милорад
203 - Гатарић Чедомира Жељко
204 - Гатарић Радована Ранко
205 - Гатарић Живка Жељко
206 - Гостимировић Слободана Ненад
207 - Ђекић Петра
208 - Ђукановић Мирка Војислав
209 - Зловарић Симе Недељко
210 - Јанота Фрање Владо
211 - Јокић Рајка Миленко
212 - Јусуповић Здравка Ненад
213 - Јусуповић Здравка Предраг
214 - Јусуповић Милана Бране
215 - Јусуповић Љубе Саво
216 - Јусуповић Бранин Рајко
217 - Јусуповић Ђуре Горан
218 - Јусуповић Теодора Раде
219 - Јусуповић Теодора Ранко
220 - Јелић Михајла Драган
221 - Кесер Љубин Славко
222 - Кесер Љубин Ђорђо
223 - Кесер Војке Горан
224 - Кесер Војке Зоран
225 - Кесер Чедомира Славко
226 - Кесер Мирка Гојко
227 - Кесер Мирка Мићо
228 - Кесер Миле Раде
229 - Кесер Миланка Војин
230 - Кесер Боже Симо
231 - Кесер Симе Желимир
232 - Куравица Душана Ранко

- 233 - Лепир Уроша Чедомир
234 - Лепир Јове Слободан
235 - Лепир Мирка Томислав
236 - Лепир Славка Младен
237 - Лепир Милана Горан
238 - Лепир Чедомира Славиша
239 - Лепир Радована Желько
240 - Лепир Илије Немања
241 - Лепир Боривоја Брано
242 - Лепир Томе Љубиша
243 - Милошевић Љубомира Немања
244 - Милутин Остоје Војо
245 - Милутин Остоје Миленко
246 - Пејаковић Ђурђев Драгутин
247 - Пејаковић Драгутина Дарко
248 - Пејаковић Драгутина Данко
249 - Пејаковић Милана Дане
250 - Пејаковић Милана Бранко
251 - Пејаковић Неде Славиша
252 - Пејаковић Милана Млађан
253 - Пејаковић Раде Остоја
254 - Поповић Недељка Бошко
255 - Паликућа Владимира Мирко
256 - Паликућа Владимира Радован
257 - Моравски Ивана Владо
258 - Моравски Ивана Мирослав
259 - Моравски Михала Томо
260 - Моравски Гење Славиша
261 - Сичановић Момчила Миле
262 - Слатинац Здравка Борко
263 - Слатинац Неде Миленко
264 - Слатинац Станка Бошко
265 - Сегић Бошка Немања
266 - Сегић Славка Pero
267 - Сегић Илије Славко
268 - Станић Мирка Живко
269 - Станић Вида Младен
270 - Станић Љубе Лазар

- 271 - Станић Недељка Драган
272 - Станић Недељка Љубиша
273 - Танасић Рајка Саво
274 - Тешић Душана Ранко
275 - Томић Алексе Драго
276 - Томић Ратка Мићо
277 - Томаш Недељка Бранко
278 - Томаш Недељка Бранimir
279 - Томаш Петра Драган
280 - Томаш Петра Сретко
281 - Томаш Пеје Мирослав
282 - Томаш Саво

БЕГОВЦИ - ГАНИНЦИ - ПОДГАЈЦИ - ТРЊАНИ

- 283 - Аксентић Косте Горан
284 - Аксентић Косте Недељко
285 - Аксентић Косте Винко
286 - Аривук Гавро
287 - Бурић Милана Мирко
288 - Бајић Љубе Јеленко
289 - Бајић Љубе Драго
290 - Бијелић Милинка Зоран
291 - Бузина Драге Томо
292 - Бузина Драге Весна
293 - Бојановић Мирков Саво
294 - Бојановић Мирков Триво
295 - Бојановић Недељков Владимира
296 - Бокур Станише Славиша
297 - Бокур Пере Мићо
298 - Божић Видосава Рајко
299 - Божић Боже Петар
300 - Божић Боже Радослава
301 - Божић Петров Владо
302 - Божић Петров Недељко
303 - Божић Петров Немања
304 - Божић Петрова Видосава
305 - Божић Петрова Нада - Шврака

306 - Васић Станка Љубан	3
307 - Васић Благоје Недељко	3
308 - Васић Рајка Милан	3
309 - Волаш Недељка Љубан	3
310 - Волаш Недељка Драган	3
311 - Волаш Недин Слободан	3
313 - Волф Андрије Фрањо	3
314 - Вучић Гојка Младен	3
315 - Гашић Ђорђе Жељко	3
316 - Гојић Пере Рајко	3
317 - Гојић Пере Милан	3
318 - Гатарић Љубин Љубиша	3
319 - Гатарић Љубин Драго	3
320 - Гатарић Владин Драго	3
321 - Гаврић Луке Петар	3
322 - Гаврић Луке Ново	3
323 - Гаврић Луке Брацо	3
324 - Дарадан Војкин Радослав	3
325 - Дарадан Борин Предраг	3
326 - Дарадан Борин Ненад	3
327 - Дарадан Стanoјев Милорад	3
328 - Дарадан Стanoјев Милован	3
329 - Дарадан Стanoјкин Станко	3
330 - Дарадан Ранков Жељко	3
331 - Дарадан Угљешин Веселько	3
332 - Домуз Раде Дарко	3
333 - Домуз Стејпана Станко	3
334 - Достанић Лазара Саво	3
335 - Достанић Лазара Славко	3
336 - Дујаковић Ранка Боро	3
337 - Дујаковић Рајков Вељко	3
338 - Дујаковић Момиров Недељко	3
339 - Дујаковић Миланов Драган	3
340 - Ђекић Миланков Љубинко	3
341 - Ђекић Драгутинов Брано	3
342 - Ђекић Уроша Немања	3
343 - Ђекић Уроша Мирослав	3
344 - Илишковић Благоје Милорад	3

- 345 - Јанота Јозе Штефан
346 - Јосиповић Војинов Миле
347 - Кондић Драгићев Милорад
348 - Кондић Пере Мирко
349 - Ковачевић Петров Војислав
350 - Ковачевић Петров Јанко
351 - Китић Станков Милован
352 - Китић Милованов Дујак
353 - Колак Ивице Винко
354 - Кесер Драго
355 - Ковјанић Пере Ласто
356 - Мандић Владимира
357 - Марић Угљеше Миле
358 - Марић Угљеше Мирослав
359 - Маркуљевић Станков Младен
360 - Миловановић Стanoјev Mладен
361 - Миловановић Стanoјev Мирослав
362 - Миливојац Новака Драган
363 - Миливојац Новака Винко
364 - Миливојац Љубе Миленко
365 - Миливојац Недељков Здравко
366 - Миливојац Недељков Војислав
367 - Миливојац Здравков Небојша
368 - Миливојац Бранков Петар
369 - Миливојац Перин Љубиша
370 - Миливојац Владимира Немања
371 - Миливојац Новака Миленко
372 - Мандић Станка Небојша
373 - Маринковић Петров Раде
374 - Маринковић Симеуна Милан
375 - Маринковић Лазара Мирко
376 - Маринковић Милана Слађан
377 - Миланковић Драгутина Љубомир
378 - Миланковић Драгутина Младен
379 - Миланковић Душанов Драган
380 - Никловић Станков Васкрсије
381 - Никловић Бранков Стanoјe
382 - Панић Радин Борислав

383 - Паликућа Славков Никица	4
384 - Паликућа Славков Слободан	4
385 - Петровић Радојица	4
386 - Радуловић Угљеше Брано	4
387 - Ружић Недељка Младен	4
388 - Радуловић Савин Бошко	4
389 - Станић Миливојев Зоран	4
390 - Станић Милана Марко	4
391 - Станић Власитимира Далибор	4
392 - Станић Властимира Слађан	4
393 - Станић Живка Божо	4
394 - Смиљанић Милана Радивоје	4
395 - Савковић Живка Слађан	4
396 - Сопренић Нове Дарко	4
397 - Сопренић Нове Далибор	4
398 - Сопренић Урошев Бошко	4
399 - Сопренић Милана Винко	4
400 - Сопренић Милутина Војислав	4
401 - Сопренић Милугтина	4
402 - Сичановић Здравков Ненад	4
403 - Станчић Рајков Љубиша	4
404 - Стојаковић Мирков Милан	4
405 - Стојаковић Миланов Радојица	4
406 - Савановић Љубомира Зоран	4
407 - Савановић Љубомира Јеленко	4
408 - Сопренић Здравков Божо	4
409 - Станчић Симеунов Мирослав	4
410 - Станчић Симеунов Миленко	4
411 - Станчић Симеунов Живојин	4
412 - Томић Вукашина Бранислав	4
413 - Стокановић Ранков Горан	4
414 - Тривичевић Жарка Војин	4
415 - Тривичевић Немање Синиша	4
416 - Тривичевић Раствка Славиша	4
417 - Тривичевић Угљеше Горан	4
418 - Тривичевић Владе Желько	4

- 419 - Тривичевић Бошка Мирослав
- 420 - Тодоровић Веле Живко
- 421 - Тодоровић Драгана Слађан
- 422 - Тодоровић Угљеше Слободан
- 423 - Тодоровић Саве Будимир
- 424 - Тодоровић Петров Горан
- 425 - Тодоровић Миланков Стојко
- 426 - Тодоровић Рајка Божо
- 427 - Томаш Здравков Петар
- 428 - Томинчић Борин Љубиша
- 429 - Томинчић Љубин Драган
- 430 - Тутунџић Милин Зоран
- 431 - Удовичић Алексе Pero
- 432 - Чавић Ранков Раде
- 433 - Чавић Ратков Чедомир
- 434 - Чавић Миланков Винко
- 435 - Чолић Божин Слободан
- 436 - Чолић Мирков Рајко
- 437 - Чолић Мирков Миле
- 438 - Шћурк Фрањин Ивица
- 439 - Цветић Илије Војислав.

Многи од ових ратника имају чинове, од десетара, до за-
кључно, пуковника. Овде то није наведено. Чинови са ко-
јима су били руководиоци од одјељења до бригаде. По
специјалностима били су на разноврсним функцијама и на
различитој ратној техници и оруђима: славна пјешадијска
"Краљица ратовања" са оружјима и оруђима које користи
савремена пјешадија; артиљерија класична и ракетна, зе-
маљска и противавионска; инжињерија, највише минерска;
тенкисти и окlopњаци; авијатичари; везисти са средстви-
ма која су до сада достигнута - све сем ратне морнарице.

Боре се Срби жестоко и гину пуно. Међутим, има једна
чудна карактеристична разлика у питању погинулих у овом
рату и у претходном.

Од укупно погинулих 37 у овом рату, двојица су извршила
самоубиство, четворица нехотично убијена и два погину-
ла у саобраћајном удесу, појединачно, у близини Прњаво-
ра. Укупно 8 што је више него сваки пети.

У претходном рату погинуло је 98 партизана и 23 четника, укупно 121. Од тих 121 нема ни једног случаја самоубиства и само један погибије из нехата. Само у партизанима од њих 435 било их је 286 који претходно нису били војници. Били су млади недорасли за војску. Па од ових 286 невичних оружју могло се очекивати убиства из нехата, а само један случај.

Па откуд у овом рату оволика запрепашћујућа појава погибија мимо ратишта? Иако овога пута нема оних који нису вични оружју. Зар се није могло то превентивним мјерама спријечити? Могло је. Само је то у питању организације државе и војске. Каква држава таква и њезина војска. Каква војска у целини таква и у појединостима

Немојмо мислiti да су Штрпци у овој неповољности на челном мјесту или међу првима. Ни говора. На општу српску жалост ми смо на дну или при дну љествице по овом питању. На челном мјесту су они којих је сваки пети, од укупно погинулих, погинуо на ратишту, а сви остали у другим околностима.

Рањени у рату

Друга значајна разлика између овог и претходног рата, са којим треба рачунати, је рањавање. Зна се у рату људи гину и бивају рањени. Дочим, у питању су карактеристике, облици и посљедице рањавања. Интересантно је да је број бораца у овом рату и партизана у претходном приближно исти 435 (у ратнике претходног рата треба додати и 35 поменутих четника). Истину речено немамо укупан број рањених ни у једном од ових ратова. Па ипак ми се познајемо, знамо колико комшија има кашика. Знамо да је и у претходном и у овом рату приближно рањен сваки други. Сад након овог рата слиједи оно главно што се хоће рећи. У овом рату, изразито је више тешко рањених, са трајним посљедицама, осакаћених, да и не помињемо проценат инвалидности.

Узрок тој разлици је што је у овом рату коришћено разноврсније и убојитије оружје. У овом рату погинуло је 37, а тешко рањених са трајном неспособношћу 10, а то су:

Волаш Љубан, Грбић Чедомир, Кесер Горан, Кесер Драго, Маринковић Раде, Милијаш Радомир, Миловановић Мирослав, Мусић Станиша, Савановић Зоран и Тодоровић Будимир.

Ово су рањени у рату са највећим посљедицама, а има их још који су близки њима. Наведени су по азбучном ре-

дослиједу. Циљ овог казивања о њима није да се кроз то евидентирају већ да се истакне та и таква појава са којом треба рачунати у анализама.

У претходном рату погинуло је 121 ратник, а поред бројно рањених, о чему је речено, нема рањених са тако тешким посљедицама.

Oружје и Јуцњава

Прије растурања државе Југославије отцјепљењем од ње четири републике и прије почетка грађанског рата у руке Штрпчана дошло је војно пјешадијско наоружање. Једносставно речено пушке и муниција.

Није оружје дошло само у руке Штрпчана већ и у руке много народа у цијелој Југославији од Соче до Брегалнице. Сада знамо да је тиме провођен дуго година студиозно припреман сценарио Запада. Велика количина оружја незаконито дотурена у руке народа производи хаос и анархију. Онда творци тог хаоса, са Запада, лако ускачу на те просторе. Стварност је да је НАТО ушао у све четири одвојене републике и ставио их под Западну управу. Планови и жеља Запада задовољени су. Сада након 13 година сазнајемо да је оружје у БиХ и Хрватску, преко Словеније, дотурало од 1985. године. Свакако потребна количина за Словенију задржана је тамо где треба. Оружје у вриједности више милијарди долара! Ко је то могао организовати и платити? Организовала је ЦИА, а платио је агресивни економски моћни Запада. Да би то у наредном времену вишеструко вратио.

Дакле, оружје почиње да се дотура шест година прије растурања Југославије. Није одмах ишло на руке народа, то ће бити испред почетка догађаја. Други примјер је Албанија. Голи примјер, преко кога "Нови свјетски поредак" са једним хицем убија два зеца.

Годину и кусур прије почетка оружаних борби шиптарских терориста и оружаних снага Србије на Косову и Метохији, почело је у марту 1998. године, организују хаос у Албанији. Хаос у коме народ дође до оружја. У Југославији је играло на карту националних и вјерских разлика и трвења - Словенци, Хрвати, Срби, муслимани, па католици, православци и муслимани. Дочим, Албанија је "голи примјер" у томе што је то мала сиромашна једнонационална и једновјерска држава. Зато су извели почетни хаос тиме што су убили Беришу једне странке, а покренули реакцију

ју бериша других странака. Изазвали неред и метеж. Опљачкана складишта војног оружја. Однешено све. Чак су појединци одвозили понеки тенк у своје село и двориште. Ту су нас надмашили. Тога са тенковима код нас није било, премда је могло да буде. Кроз тај хаос НАТО је лако ушао у Албанију, то је један зец. Други зец, са тим оружјем наоружали су терористе на Космету, који су подигли побуну. Таквих примјера има још, а нема потребе да их наводимо.

Прва количина оружја у прњаворску општину приспела је у мају 1991. године, па тада и у Штрпце, аутоматске и ПАП пушке и муниција.

Пред крај јуна 1991. године одвајају се од Југославије једновремено Словенија и Хрватска. Оружане борбе у Хрватској започеле су прије тога, а од тада постају све јаче. Наши добровољци одлазе у Хрватску да помогну угроженим Србима. Почиње то у августу 1991. и трајаће пуне четири године до августа 1995. године.

То је рат у Хрватској, а зна се да је у БиХ од почетка априла 1992. до краја 1995. Током рата бива да се напуштају складишта оружја које се разноси и уништава детонацијама. На ратишту се туче, гине, бежи. Разноврсног оружја као лишћа. Више од четири стотине Штрпчана у рату долазе у могућност да присвоје какво хоће, колико хоће и колико могу носити оружја и то не само пушака већ и разноврсног другог.

Ето тако је оружје дошло. Пуцњава по селу из овог оружја започела је у августу 1991. године и трајала интензивно, уз мање осцилације, до конца августа 1995. Тада је знатно јењала да би након неколико мјесеци ишчезла. Оно "до конца августа 1995" тада је НАТО започео бомбардовање Спске из ваздуха са трајањем до 20. септембра. То је био велики ударац и велика мора овдашњем српском народу. Док је пуцано по селу у трајању више од четири године или 15000 дана, може се рећи да је просјечно испаљивано најмање 1.000 метака, дневно. Добри познаваоци тврде да је знатно више, па чак и двоструко. Пуцало се из пушака, али веома често прасне ручна бомба или је активирана друга направа. Испаљено је доста и противоклопних зольја, чија је цијена хиљаду ДМ. Не само што су скупе већ су у рату драгоцене. Па пушчани мечи у просјеку коштају 2 ДМ, зависно од врсте. Од те пуцњаве дошло је пет убиства: Маринковић Милорад, Паликућа Мирослав, Бојановић Ђоко, Хабијанец Дарко, Зоран Весељко он није из Штрбација већ из Брестова, а погинуо је у Штр

пцима на Кесерском брду. Пет момака од двадесет до 45 година. Жалосно.

Самоубиства

Седам мјесеци по завршетку рата у Босни, једно вече 1996. године сједио сам у Петроварадину са пет момака из Подунавске Славоније. Млади људи, свих пет учесници овог рата сви били на ратишту и у Босни. Њаскамо, незабилазно, највише о минулом рату. Један од њих упита: "Шта нам можеш рећи о посљедицама рата код вас у Босни?". Процјењујем да са пажњом сви очекују одговор. Не могу дословно поновити како сам одговорио, а оквирно било је овако:

Рат у Босни и много од посљедица рата сви сте видјели као и ја. Међутим, чини ми се да од мене босанског Србина очекујете да вам кажем своје виђење. Па то ћу рећи. Нажтеже посљедице за породице из којих је погинуо момак, затим тешко рањен и неспособан за било какво привређивање. Много је разореног и попаљеног народног богатства и то сте видјели. Много смо економски и стандардно осиромашили. Бројне су и друге посљедице. Дочим, има једна од изузетно тешких посљедица која је невидљива и немјерљива, па управо то хоћу наглашено да истакнем. Рат разара душу људи, ментално здравље, доводи до онога што некад називамо психичко растројство. То уноси у породици нетрпељивост, свађу, нерасположење, потиштеност, безвљност. Исто тако нетрпељивост и лоше односе међу комшијама. Из овога настају тешке посљедице, разарају се бракови, завађају се и рођена браћа, настају разни пороци, ис्�крсавају убиства и самоубиства. Ето, то невидљиво, што је родио рат, чини тешке посљедице које су дуготрајне и тешко се превазилазе.

Моји саговорници прихватили су ово виђење без поговора.

Узето је ово казивање, мојим саговорницима, као основа за објашњење високог процента самоубистава у овом селу послије Другог свјетског рата и током овог посљедњег рата и након њега. То јест, објашњење, али сам убијеђен да оно није довољно у разјашњењу сплета узрока који доводе човјека у самоубиство.

Од 1945 до 1991. године самоубиства су извршили:

- Бијелић Јована Маринко
- Врховац Лука

- Дудић Марка Никола
 - Дујаковић Зора, учитељица
 - Каиновић Госпана, рођ. Станић
 - Китић Млађе Радован
 - Ковачевић Мићо, Глоговац
 - Миливојац Бранкова Љубица
 - Радуловић Џвијета, уд. Вукајловић
 - Шарчевић Шпире Госпава
 - Божић Милана Мира
 - Савић Јованка, р. Продановић
 - Савић Саве Живко
 - Симеунчевић Рајков Душан
 - Тривичевић Ранка Марица
 - Тривичевић Невенка, рођ. Тодоровић
 - Џебрић Никола
 - Продановић Јованка, Ружевци
 - Попић Мирка Pero
- Од 1991. до 1998. године самоубиства су извршили:
- Бијелић Миливоја Стојко
 - Гатарић Угљеше Бранко
 - Домуз Роса, из Муса
 - Ђекић Дујак Драгутин
 - Јакубец Јозе Јозо
 - Ковјанић Милића Стјепан
 - Паликућа Ристе Владимир
 - Попадић Саве Зора
 - Стојковић Лазар, Подгајци
 - Хабијанце Мирослава Дарко

Самоубиства су стална и непрекидна појава у људском друштву, код свих народа. Догађања која прате богате и сиромашне, неписмене и врхујски образоване. Нико није од тога ограђен. Па ипак, та догађања имају свој ниво и некакав природни просјек. Ратне посљедице доносе знатно увећан број ових догађања. Из изложеног види се да је у првом временском интервалу од 46 година 19 случајева, а за последњих седам година 10 то говори да су узроци вишеструки и да се током времена увећавају.